

บทวิจารณ์หนังสือ “โอบปาทิกะ ชีวิตหลังความตาย”

เขียน โดย ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
วิจารณ์โดย นายกิจชัย วงศ์ราช¹

ดร.บรรจบ บรรณรุจิ เป็นชาวตำบลธรรมเสน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี บรรพชาเป็นสามเณร เรียนนักธรรม บาลี ซึ่งเป็นการศึกษาของสงฆ์ไทย จนสอบได้นักธรรมชั้นเอก และสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค (ป.ธ.9) ขณะเป็นสามเณร เมื่อ พ.ศ. 2516 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนาคหลวง อุปสมบทที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สำเร็จปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹ นิสิตปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.บาลี สันสกฤต) ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) ที่มหาวิทยาลัยมคม ประเทศอินเดีย ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกอย่างต่อเนื่องและเขียนหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากกว่า 30 เรื่อง มีงานวิจัยด้านคัมภีร์พุทธศาสนา 3 เรื่อง บทความทางพุทธศาสนามากกว่า 50 เรื่อง งานในอดีตเป็นอาจารย์ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานปัจจุบัน เป็นอาจารย์พิเศษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาควิชาสมาชิกราชบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา ผู้อำนวยการสถาบันจิตถาวรนา มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เจ้าของบ้านบรรณารักษ์ เปิดสอนหลักสูตรครูสมาธิของหลวงพ่อดิลกวัชรวิทย์ สิริธโร เขียนหนังสือ และบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุยานเกราะ และ อสมท.

หนังสือ **โอปปาติกะ ชีวิตหลังความตาย** พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร อมรินทร์ธรรมะ อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง 2557 จำนวน 130 หน้า หนังสือเล่มนี้อยู่ในชุดโลกทิพย์ ลำดับที่ 4

โอปปาติกะ ชีวิตหลังความตายเล่มนี้ ผู้เขียนได้เสนอเนื้อหาด้วยการปูพื้นฐานความรู้ให้ผู้อ่านได้เข้าใจเกี่ยวกับ โอปปาติกะ หมายถึงอะไร คืออะไร มีชีวิตเป็นอยู่อย่างไร แบ่งเนื้อหาให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจไล่ไปตามลำดับของชีวิตการเป็นโอปปาติกะ พร้อมการยกตัวอย่าง เริ่มตั้งแต่โลกของโอปปาติกะ เปรตโอปปาติกะผู้หิวโหย นรกดินแดนที่น่าสยดสยองของโอปปาติกะ เทวดาโอปปาติกะบนสรวงสวรรค์ กายหายาไปเยี่ยมนรก-สวรรค์ และบทสุดท้าย การปรากฏตัวของโอปปาติกะยุคปัจจุบัน

ประเด็นที่ผู้เขียนให้ความสนใจในการเขียนเรื่องนี้ ได้อาศัยเรื่องจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ที่บันทึกเป็นเรื่องราวในอดีตประการหนึ่ง ผสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบันซึ่งมาจากการประสบการณ์ตรงของผู้เขียนเอง บางเรื่องได้รับฟังจากสื่อต่างๆ ที่เล่าขานกัน บางเรื่องมาจากมีผู้คนที่ได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับโอปปาติกะมาเล่าให้ฟัง ผู้เขียนนำเรื่องเหล่านั้นมาถ้อยแถลง โดยใช้ความรู้จากพระไตรปิฎก และอรรถกถาเป็นฐานในการพิจารณา โดยหวังว่าเรื่องนี้สำหรับชาวพุทธแล้ว **“โอปปาติกะ” มีความสำคัญมากทีเดียว เพราะทำให้เราสามารถเลือกภพภูมิได้ว่า จะเกิดเป็นใคร ที่ไหน และด้วยวิธีการอย่างไร และสุดท้ายจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในสังสารวัฏและหาทางหลุดพ้นในที่สุด** ผู้เขียนได้ยกพุทธดำรัสใน ขุททกนิกาย ธรรมบทเสริมว่า “ราตรียาวนานสำหรับคนนอนไม่หลับ ระยะทางเป็นโยชน์ยาวสำหรับคนอ่อนล้า สังสารวัฏ การเวียนว่ายตายเกิดยาวสำหรับคนโง่ที่ไม่รู้แจ้งธรรมที่แท้จริง” (คำนำ)

ในเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้จัดแบ่งเนื้อหาไว้เป็น 6 ส่วน บทนำ โลกของโอปปาติกะ เป็นเหตุการณ์ของชายหนุ่มเข้าพักที่บ้านเช่าหลังหนึ่งแล้วพบเจอเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นในยามดึกได้ยินเสียงสามภรรยาทะเลาะกันที่ห้องข้างๆ เปิดไฟสว่าง ชายหนุ่ม จึงปีนขึ้นแอบดูที่ช่องลมเขาเห็นผู้หญิงถูกพันบาดแผลเหวอะหวะ เลือดสดๆ ไหลนองพื้น ส่วนผู้ชายทำหน้าตาโกรธจัดมือถือมีดตายหน้า มองที่ร่างของหญิงนั้นอย่างเหม็ง ชายหนุ่มจึงไปบอกให้เจ้าของบ้านว่า

มีคนฆ่ากันตายในห้องข้างๆ เจ้าของบ้านบอกไม่มีอะไร พร้อมเปิดห้องเข้าไปดู รุ่งเช้าชายหนุ่มไปหาข้อมูล แล้วเขาก็ได้ความจริงว่า ในห้องนั้นมีสามีภรรยาคนหนึ่งฆ่ากันตายเพราะความหึงหวง หนังสือเล่มนี้จะนำเสนอถึงเรื่องราวหลังความตายซึ่งเป็นชีวิตที่เกิดใหม่และโดตันที โอบปาติกะคือชีวิตหลังความตายของสัตว์โลกที่เกิดโดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ อาศัยแต่อดีตกรรมเพียงอย่างเดียว เกิดจากใจของตนเองที่ยังอยากมีชีวิตอยู่ ผีหรือเทวดา ต่างก็เป็นโอบปาติกะเหมือนกัน โอบปาติกะ อยู่ในสภาพทิพย์ เป็นทั้งเทวดา สัตว์นรก เปเรต อสุรกาย ผู้เขียนเสนอว่า 3 ประเภทหลังเรามากเรียกว่าผี เดิมทีคำว่าผีก็เรียกเทวดา เช่น ผีเสื้อเมือง ผีทรงเมือง ก็หมายถึง เทวดารักษาเมือง แต่โอบปาติกะ คือเทวดาผู้มีกายทิพย์ รวมทั้งเปเรต อสุรกาย หรือสัตว์นรกด้วย (หน้า 6-7)

โอบปาติกะผู้หิวโหย ในเนื้อหาของหนังสือส่วนนี้ผู้เขียน ได้แยกแยะคำว่า เปเรต (สันสกฤต) หรือ เปต (บาลี) คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า The hungry ghost หมายถึงผีผู้หิวโหย คือเปเรตนั่นเอง การกระทำที่ทำให้เกิดเป็นโอบปาติกะมีผลกรรมจากความริษยาและความตระหนี่ เช่นเปเรตพระญาติของพระเจ้าพิมพิสาร ในคัมภีร์ระบุว่า บางพวกมีหนวดเครายาว ผมยาว หน้าดำ เส้นเอ็นยานย้อย ร่างกายซุบพอมหยาบดำ คล้ายต้นตาลถูกไฟไหม้ยืนต้นตาย บางพวกมีร่างกายเร่าร้อนอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากความหิว ในวันที่พระเจ้าพิมพิสารทำบุญ ตำหนักและถวายพระกระยาหารแด่พระพุทธเจ้าและพระสาวก พวกเปเรตก็มารอรับส่วนบุญ แต่ในวันนั้นพระเจ้าพิมพิสารมิได้อุทิศผลบุญให้ พวกเปเรตจึงต้องทุกข์ทรมานด้วยความหิวโหยต่อไป พระพุทธเจ้าตรัสแนะนำให้พระเจ้าพิมพิสารให้ทำบุญอีกครั้งในวันรุ่งขึ้นแล้วอุทิศผลบุญให้เปเรต ในคืนนั้นพวกเปเรตปรากฏกายให้เห็น มีร่างกายสดชื่น อิ่มสำราญ แต่ทุกคนยังมีร่างกายเปลือย พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ทำบุญถวายผ้าเพื่อใช้เป็นประโยชน์ กลางคืนพวกเปเรตปรากฏกายให้เห็นอีก คราวนี้มีร่างกายสดชื่น อิ่มหมีพื้มแล้วทุกคนยังมีผ้าถุงผ้าห่มอีกด้วย รักอมตะของโอบปาติกะเปเรต ตัวอย่างของความรักความผูกพันระหว่างเปเรตกับมนุษย์ คำสาบานของนางเปเรตริมสระโบกขรณี เป็นตัวอย่างของการพิศคำสาบานทำให้เกิดเป็นเปเรตได้รับความทุกข์ทรมาน วิธีการที่จะช่วยเปเรตให้พ้นทุกข์ได้ บุญเล็กบุญน้อยก็สามารถช่วยเปเรตได้ ตัวอย่างเปเรตซึ่งเป็นมารดาของพระสารีบุตร การทำบุญก่อนตายสามารถกำหนดชีวิตหลังความตายได้ ส่งท้ายบทนี้ด้วยตัวอย่างครอบครัวเปเรตในป่าทึบ (หน้า 9-31)

ดินแดนที่น่าสยดสยองของโอบปาติกะ ในตอนนี้ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ที่อยู่สำหรับสัตว์นรก หรือ ทุกคติ ซึ่งหมายถึงนรกสถานที่ไร้ความเจริญ ไม่เบิกบาน สัตว์ที่เกิดในภพภูมินี้มีแต่จะรับผลของบาปอย่างเดียว นรกมีถึง 8 ชุม มีลัญชีวนรก นรกตายแล้วฟื้นขึ้นมารับกรรมตายลงฟื้นขึ้นอีกจนกว่าจะหมดกรรมชั่ว กาฬสูตรนรกคือนรกดำดำนรก ลังฆานรกคือนรกที่มีภูเขาลูกใหญ่กระทบกัน ชาลโรจวนรก นรกที่มีเสียงร้องและเต็มไปด้วยเปลวไฟ ฐมโรจวนรก นรกที่มีเสียงร้องและเต็มไปด้วยควัน ตาปนนรก นรกแผดเผา ปตาปนนรก

มีสภาพเช่นเดียวกันกับตาปนรกรแต่รุนแรงกว่า และอวีจिनรกร ที่ไม่มีช่องว่าง ไม่มีช่องว่างของเปลวไฟและความร้อนทุกขุทธานของสัตว์ดับ และยังมินรกร 16 ชุมเล็กเป็นบริวาร ความสงสัย ความเชื่อ เกี่ยวกับนายนิรบาลผู้มารับตัวมีอยู่จริงหรือไม่ สัตว์นรกรจะไปเกิดในสวรรค์ได้อย่างไร ผู้เขียนเสนอข้อมูลว่า สัตว์นรกรจะไปเกิดในสวรรค์ด้วยการระลึกถึงบุญ มี 2 วิธี และเทวทูต 5 ลือไม่สวยแต่ทำให้เกิดกุศล เด็กทารก คนชรา คนเจ็บป่วย คนถูกลงโทษทัณฑ์ คนตาย ในเทวทูตสูตร พระพุทธเจ้าตรัสเล่าว่า พระยายมจะซักถามผู้ไปเกิดในนรกว่าระลึกถึงเทวทูต 5 นี้ได้ไหม จำได้ไหม เพื่อบอกเป็นนัยให้คนตายระลึกถึงบุญที่เคยทำ เมื่อระลึกได้จิตจะผ่องใส จะให้เกิดในสวรรค์ได้ (หน้า 33 – 44)

เทวดา โอปปาติกะบนสวรรค์ ในบทนี้ผู้เขียนได้เสนอความแตกต่างของมนุษย์มี 5 ประเภท คือ มนุษย์แบบสัตว์นรกร พวกที่ชอบทำบาปต่างๆ ทำให้ได้รับโทษหนัก มนุษย์แบบเปรต พวกที่ขาดแคลนของกินของใช้และเครื่องนุ่งห่ม มนุษย์แบบสัตว์เดรัจฉาน พวกที่ชอบกินกับนอนไม่พัฒนาตนเองไม่ตระหนักถึงที่เป็นประโยชน์และไม่ใช้ประโยชน์ มนุษย์แบบมนุษย์ พวกที่รู้ว่าอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์และไม่ใช้ประโยชน์สำหรับพัฒนาตนเอง มนุษย์แบบเทวดาพวกที่พัฒนาตนเองจนมีคุณธรรม เป็นที่เคารพนับถือ อยู่ในฐานะเป็นดุจเทวดา มนุษย์ทั้ง 5 ประเภทจัดแบ่งตามชีวิตของสัตว์ที่เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ และยังได้กล่าวถึงสวรรค์บ้านเมืองของเทวดา มีถึง 6 ชั้นใหญ่ มีชั้นจาตุมหาราชิกเป็นสวรรค์ชั้นต้น ชั้นปรนิมมิตวสวัตติเป็นชั้นที่ 6 แต่ละชั้นมีเหล่าเทพ เทวดา อาศัยอยู่ มีหัวหน้าทำหน้าที่บังคับบัญชาเป็นชั้นๆ ไป มีสวรรค์ย่อย มีเทวดาประเภทต่างๆ อีกมากมาย ในเนื้อหายังกล่าวถึงสวรรค์มีความสุขตลอดเวลาหรือไม่ ตัวอย่างความรักของเทวดาที่ข้ามภพข้ามชาติ ตัวอย่างเทวดาที่มีความมกตัญญู ที่อยู่คือวิมานและการเสวยผลบุญของเทวดา การเกิดโอปปาติกะหลังจากตายจากโลกมนุษย์นั้นกินเวลาเพียงแค่ขณะจิตเดียว เหมือนนุบหลับแล้วตื่นทันทีที่เกิดเป็นโอปปาติกะเทวดา เทวดาก็จะใคร่ครวญถึงชาติที่แล้วและกรรมที่สั่งสมไว้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของเทวดานั้นเอง ทำบุญอย่างไรให้ผลมาก อาานิสงส์มาก บุญเหมือนต้นกล้วยพฤษ์ ใครทำบุญได้ดีที่สุดในภพภูมิ นรกร เปรต สัตว์เดรัจฉาน มนุษย์ บุญตัดบาป กุศลปราบอกุศลได้อย่างไร และยังได้ยกตัวอย่างพระอรหันต์ช่วยผู้ที่ตกอยู่ในนรกได้อย่างไร นิโรธสมบัติของพระอรหันต์มีอาานิสงส์มากจริงหรือ ผู้อ่านจะได้คำตอบในเนื้อหาของบทนี้ (หน้า 48 – 75)

กายหายาบเยียมนรกร สวรรค์ ในบทนี้ ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างของมนุษย์ที่มีการบำเพ็ญศีลทาน และภาวนา อย่างสมบูรณ์ สามารถที่จะไปเที่ยวชมในวิมานที่อยู่ของ เปรต และเทวดาได้ในอรรณวกถาล่าถึงการไปเยือนนรกรและสวรรค์ของพระเจ้าเนมิราช ผู้เป็นกษัตริย์เมืองมิถิลา และเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นพระชาติที่ 4 ใน 10 พระชาติสุดท้ายก่อนตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นเนื้อหาที่พระพุทธเจ้าทรงเล่าให้สาวกฟัง ที่พระเจ้าเนมิราช มีมาตลีเทพบุตร นำรถเวทยานต์มารับพาพระเจ้าเนมิ ไปท่องเที่ยวดูนรกรมีลักษณะต่างๆ และพาไปชมสวรรค์ ในสวรรค์นั้น

พระเจ้าเนมิ ได้เห็นวิมานต่างๆ แตกต่างกันไป ตามผลบุญที่ทำไว้ และทำย่นื้อหาของบพนี้ ผู้เขียนได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงความมียู่จริงหรือไม่ สภาพของนรก สวรรค์ (หน้า 81-98)

บทสุดท้าย เป็นการเสนอเกี่ยวกับ การปรากฏตัวของโอปปาติกะยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็น เรื่องที่น่าสนใจมากในยุค 3 G 4 G กดแชร์ กดไลค์ กล่าวถึงลักษณะการปรากฏตัวของโอปปาติกะ ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา มีถึง 8 ลักษณะ คือ ให้เห็นกายแวนๆ ให้เห็นเต็มตัว แต่ไม่ได้พูดคุย ให้เห็นกายด้วยพูดคุยได้ด้วย ปรากฏเป็นเสียงดังให้ได้ยิน สามารถย้ายลิ่งของ ได้ไม่มีกายปรากฏ มีการยืมให้พอใจและมีการช่วยเหลือ แสดงอาการไม่พอใจถึงขั้นทำร้ายก็ได้ และมาปรากฏในความฝัน การปรากฏตัวของโอปปาติกะมีที่มาจากความรักความผูกพัน เช่น รักแบบคู่รัก รักแบบเพื่อน รักแบบญาติ ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ตนเองพบเจอและ จากผู้อื่นเล่าให้ เช่น เรื่องโอปปาติกะมานอนกับคนรัก โอปปาติกะพาคนรักไปเที่ยว โอปปาติกะ พาคนไปตาย โอปปาติกะร่อนแ่แค้น โอปปาติกะมาทวงเงินสร้างเมรุ โอปปาติกะทะเลาะกัน ไม่เลิก โอปปาติกะที่อยู่กันเป็นกลุ่ม (หน้า 103-122)

บทสรุป ผู้เขียนได้บอกย้ำถึงการนำเรื่องโอปปาติกะมาเล่า เพื่อต้องการทำความเข้าใจความ เข้าใจเกี่ยวกับชีวิตหลังตายให้กระจ่างชัด เพราะชีวิตหลังความตายสัมพันธ์กับความรู้หลักๆ ทางพระพุทธศาสนาอีกหลายแง่มุม หลักที่เกี่ยวข้องคือหลักปฏิจจสมุปบาท อริยสัจ 4 กรรม ไตรลักษณ์ และสังสารวัฏ เพราะโอปปาติกะคือชีวิตหลังตายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเหมือนผุด โผล่ขึ้น (หน้า 127)

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียน เขียนด้วยสำนวนภาษาถึงวิชาการ มีความตั้งใจที่จะทำให้ผู้อ่านได้ เข้าใจง่ายๆ หลีกเลียงการใช้คำศัพท์แสงทางพุทธศาสนาที่เข้าใจยาก หากจะมีอยู่ผู้เขียนก็ได้ ให้คำอธิบายเป็นเชิงอรรถด้านล่างของเนื้อหา เริ่มแต่บทนำที่เริ่มด้วยฉกนวนนินยอิงธรรมะ มีตัวละคร มีบทสนทนา ทำให้อ่านง่ายตลอดเล่ม ใช้เวลาในการอ่านรวดเร็ววบ ตื่นเต้น ซาบซึ้งในเนื้อหา และน่าสยดสยองของชีวิตพวกโอปปาติกะ แต่ผู้เขียนก็ไม่ทิ้งถึงแหล่งอ้างอิงที่ ผู้อ่านหากมีความสงสัยในเนื้อหาตอนนั้นๆ ที่กล่าวถึงสามารถเข้าไปดูเพิ่มเติมได้ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เนื้อหาเป็นตอนๆ เรื่องที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พร้อมตัวอย่าง ยกอ้างตัวบุคคลมีพระเถระรูปใดบ้างที่ได้พบปะโอปปาติกะ ได้ช่วยเหลือโอปปาติกะ หลักวิธีการ ทำบุญเพื่อช่วยเหลือโอปปาติกะเปรต ไล่มาจนถึงยุคสมัยปัจจุบัน เนื้อหาลำดับร้อยเรียงเป็นชั้น เป็นตอน คลายบมข้อสงสัยของผู้อ่านที่ตั้งความสงสัยในตอนนั้นๆ เป็นเพราะๆ อย่างกระจ่างแจ้ง ด้วยหลักฐานอ้างอิง วิธีการ ตัวอย่างประกอบ

ผู้เขียนใช้กลวิธีในการเขียนแบบนวนินยอิงธรรมแทรก มีอธิบาย และการสาธกโวหาร ประกอบครบถ้วนกระบวนความ จะเห็นว่าประเด็นนี้ “โอปปาติกะ” ชีวิตหลังความตาย มีผู้ให้ ความสนใจเป็นอย่างมาก หนังสือตีพิมพ์ในปี 2557 ถึง 3 ครั้ง เป็นการรับรองการันตีเป็นอย่างดี ของเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ของผู้เขียนที่มีความรู้ครบถ้วน ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธในทาง

พระพุทธศาสนา ผู้เขียนใช้ประสบการณ์ที่เป็นนักบรรยายธรรมะ นักเขียน นักพูด และนักปฏิบัติ ธรรมทำให้เรื่องที่ยากแก่การเข้าใจ ให้ง่ายแก่การเข้าใจ เหมือนทำขอมั่วให้หงาย แจ่มแจ้งหาย ในข้อสงสัย

แต่หากจะมีเพิ่มเติมในหนังสือเล่มนี้ผู้วิจารณ์ก็อยากจะให้มีรูปภาพประกอบในบางเรื่อง บางประเด็น เพื่อให้ผู้อ่านที่เริ่มหัดอ่านหนังสือในทางพุทธศาสนาเห็นรูปประกอบ มีความเข้าใจ ประเด็นนั้นๆ ได้ชัดเจนได้ดียิ่งขึ้น และดูไม่หนักเกินไปสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนรู้พุทธศาสนาในงาน ประเภทนรกสวรรค์

คุณภาพของหนังสือเล่มนี้ หากชาวพุทธที่มีความสงสัยในการเดินทางของชีวิตหลัง ความตาย มีคำถามว่าตายแล้วไปไหน ไปอย่างไร ด้วยกรรมใด หนังสือเล่มนี้ก็จะให้คำตอบได้ดี หากจะเป็นชาวพุทธฝึกหัดในการอ่านหนังสือกึ่งวิชาการแบบนี้ ก็จะได้รับคำตอบของชีวิตได้ดี ขึ้นอีกเช่นกัน หรือหากไม่ใช่ชาวพุทธที่สนใจศึกษากระบวนการวิธีหลังความตายของชาวพุทธหรือ พุทธศาสนาแล้วก็เป็นเรื่องง่ายที่จะเข้าใจและสามารถไปสืบค้นต่อได้จากชื่อคัมภีร์ พระสูตร ที่ปรากฏเป็นหลักฐานอ้างอิง

หนังสือเล่มนี้ให้คำตอบกับผู้อ่านได้ 3 ประการ คือประการแรกเรื่องราวในอดีตของตัวเอง ที่พอจะเทียบเคียงกับกรรมที่ตนเองประสบอยู่ในปัจจุบัน สามารถที่จะบอกได้ว่า เราทำกรรม เช่นใดไว้ ประการที่ 2 ในปัจจุบันเรากำลังทำกรรมอะไรไว้ ดี ชั่ว เราจะไปภพไหน ภูมิไหน เราจะเป็นโอปปาติกะหรือไม่ และเราได้เตรียมชีวิตหลังความตายของเราไว้อย่างไร ประการ สุดท้าย อนาคตของเรา บอกแบบฟันธงได้ไหม ว่าเราจะไปอยู่แห่งใด สมบัติที่เรามีอยู่ในปัจจุบัน จะทำให้เป็นสมบัติทิพย์ได้อย่างไร